

Tekenen in de Tijd 46

7-13 juni 2020

De Geest scandeert met onze geest: black lives matter! Erik Borgman is geraakt door het wereldwijde protest tegen racisme en uitsluiting. Zoals paus Franciscus zegt: We kunnen racisme niet oogluikend toestaan en tegelijkertijd de heiligheid van alle leven belijden.

Black Lives Matter! De slogan gaat de hele wereld over sinds op 25 mei de 46-jarige George Floyd door politiegeweld om het leven kwam. Je zou hopen dat het voor christenen vanzelf spreekt dat elke leven van belang is, maar we weten beter. Bij de herdenkingsdienst voor Floyd afgelopen donderdag in Minneapolis herinnerde de predikant aan de stunt van president Trump een dag eerder. Trump was met een Bijbel in de hand voor een kerk gaan staan die eerder tijdens rellen moedwillig beschadigd was en waarvan de ramen nu waren dichtgetimmerd. Dominee Al Sharpton raadde zijn president aan de Bijbel ook eens open te slaan. De mensen in de kerk en de mensen buiten op straat hielden 8 minuten en 45 seconden stilte, de tijd dat Floyd door een agent met een knie op zijn nek tegen de grond werd gedrukt. Zo werd voor iedereen ervaarbaar hoe lang dat eigenlijk duurde en hoe onbegrijpelijk het is dat de agent in kwestie en zijn collega's zich niet waren gaan realiseren dat een mens aan het stikken was. Terwijl hij volgens de omstanders duidelijk aangaf dat hij geen adem kreeg.

In de algemene audiëntie van woensdag 3 juni heeft paus Franciscus verklaard zich zorgen te maken over de onlusten na de tragische dood van George Floyd. Hij veroordeelde het geweld, maar zei ook: 'We kunnen racisme en uitsluiting niet tolereren of oogluikend toelaten en tegelijkertijd de heiligheid van al het menselijk leven verkondigen.' Iedereen wordt wel eens uitgelachen of weggezet als niet serieus te nemen. Maar racisme is iets anders. Racisme is dat de politie geen mens in je ziet, maar een bedreiging van de openbare orde. Of zelfs een verstoring van die orde. Racisme is ervan uitgaan dat de wereld samenvalt met jouw beeld ervan en dat het daarom logisch is dat iedereen zich volgens jouw logica moet gedragen. Racisme is zonder nadenken mensen indelen in categorieën waar zij zichzelf niet in herkennen, maar waar zij niet aan kunnen ontsnappen. Hoezeer een allochtoon ook geïntegreerd is, zij of hij blijft een allochtoon, of hij wil of niet. Zij wordt als zodanig gezien en behandeld en tegelijkertijd steeds maar toegeroepen: integreer nu eens! Geen wonder dat de uitroep *I can't breath* van George Floyd, en zes jaar eerder al van Eric Garner, een zwarte man die in 2014 in New York door agenten tegen de grond werd gedrukt en eveneens stikte, over de hele wereld tijdens de demonstraties opklinkt. Wie zou er vrij kunnen ademen in een samenleving die mensen op deze manier de adem afsnijdt?! Wie onder ogen wil zien dat racisme in deze zin ook onder ons volop voorkomt en wat dit met mensen doet, zou het pas verschenen boek van onderzoeker en universitair docent Sinan Çankaya kunnen lezen, getiteld *Mijn ontelbare identiteiten*.

Dat de protesten tegen racisme nu de wereld over gaan, wekt bij mij hetzelfde dubbele gevoel op als stille tochten tegen zinloos geweld altijd doen. Enerzijds vind ik het mooi dat zovelen met uiteenlopende etnische achtergronden het signaal afgeven niet in een racistische samenleving te willen leven. Maar het gaat er niet om zinloos geweld of racisme nog weer eens te veroordelen, het gaat erom zinloos geweld en racisme te herkennen en het van daaruit tegen te gaan. Daartoe moeten

we de verhalen horen van degenen die het ervaren en daarvan getuigen. Çankaya maakt in zijn boek duidelijk hoe vaak zijn verhalen zijn gebagatelliseerd of ongepast werden gevonden omdat zij het tolerante zelfbeeld van Nederlanders verstoren. Maar als de paus gelijk heeft en we racisme en uitsluiting niet kunnen tolereren of oogluikend toelaten en tegelijkertijd de heiligheid van al het menselijk leven kunnen verkondigen, is het bij uitstek onze taak ons zelfbeeld te laten verstoren. Het gaat om bekering en dat is waar het christelijk geloof om draait. Ik zou in het Huis van Dominicus graag eens een bijeenkomst organiseren met als thema: 'Waarom jouw leven voor mij belangrijk is'. Niet langer nemen we elkaar de maat, maar we beschouwen iedereen als unieke bijdrage aan de collectieve schat die we gezamenlijk vormen.

Deze zondag lezen we in het Johannesevangelie Jezus' uitspraak: 'Zoveel immers heeft God van de wereld gehouden, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft geschonken zodat iedereen die in Hem gelooft niet verloren gaat, maar eeuwig leven bezit' (Johannes 3,16). God heeft zichzelf afhankelijk gemaakt van de wijze waarop wij elkaar behandelen. God wordt verstikt als wij elkaar verstikken en God wordt uitgesloten als wij elkaar uitsluiten. Los van wat de betogers er precies mee bedoelen, we horen Gods stem als er over de hele wereld wordt geroepen *black lives matter* en *I can't breath*. De God die wij vorige week vierden als Geest en levensadem laat weten dat hem de levensadem wordt afgesneden! Laten wij hopen dat dit zijn list is om het vuur in ons op te stoken, de aarde een nieuw gezicht te geven en onszelf te leren spreken met een nieuwe stem: *All lives matter* want de glorie van God vervult heel de aarde.

Erik Borgman, lekindominicaan
voorzitter van de programmaraad van het Huis van Dominicus